

Retouradres: Strawinskylaan 1779, 1077 XX Amsterdam

De colleges van B&W van de MRA-gemeenten
De colleges van GS van de provincies Flevoland en
Noord-Holland
Het DB van de Vervoerregio Amsterdam

Afschrift aan bestuurders duurzaamheid van
provincies en gemeenten

Datum 6 mei 2021

Kenmerk

Behandeld door Edwin Oskam, 06 13546510, e.oskam@amsterdam.nl
Lex Hendriksen, 06 46215266, ahendriksen@haarlem.nl

Onderwerp Concept-afspraken voor de MRA Duurzaamheid Top van 15 oktober 2021

Geacht college,

In mijn brief aan u van 3 maart (en het daarbij gevoegde spoorboekje) verzocht ik u om er rekening mee te houden dat in de periode mei / juni concrete voorstellen voor de MRA Duurzaamheid Top van 15 oktober 2021 aan u zullen worden voorgelegd, met het verzoek daarop uw standpunt te bepalen.

Als bijlage bij deze brief treft u deze voorstellen aan. Drie van deze afspraken zijn zogenoemde Green Deals (over circulaire houtbouw¹, circulair textiel en de MRA als fietsmetropool) en deze zijn een direct gevolg van een op 15 juni 2020 gehouden MRA-breed bestuurlijk overleg. Daarin spraken de

¹ De Green Deal over circulaire houtbouw kwam ook aan de orde tijdens de MRA Ochtend van de Duurzaamheid op 22 april jl. Daar werd door MRA-bestuurders de intentie uitgesproken om in aanvulling en als vervolg op deze Green Deal ook MRA-brede afspraken voor te bereiden over toekomstbestendig bouwen.

bestuurders de wens uit om samen met het bedrijfsleven en kennisinstellingen te komen tot Green Deals met als doel om op die manier gezamenlijk een impuls te geven aan een duurzaam economisch herstel uit de coronacrisis.

Behalve deze Green Deals zijn voor de Duurzaamheid Top 2021 ook twee afspraken uitgewerkt vanuit het MRA-programma circulaire economie. De eerste richt zich op een MRA-brede inzet op de toepassing van circulaire plastics, de tweede op de concretisering van de in 2018 MRA-breed uitgesproken intenties rond circulair inkopen.

De Green Deal duurzaam talent heeft een speciale positie. De activiteiten die in dit kader de afgelopen tijd zijn ontplooid, worden namelijk ondergebracht in de uitvoeringsagenda van de Human Capital Agenda Klimaatopgave. De activiteiten die op dit terrein in gang zijn gezet, zullen wel worden belicht tijdens de Top, maar hierover zal geen aparte afspraak worden voorgelegd.

Dit betekent dat vooralsnog vijf concept-afspraken worden voorgelegd om te worden besproken en ondertekend tijdens de Duurzaamheid Top. Uiteraard hoop ik dat deze direct op brede steun kunnen rekenen. De uitkomst van dit consultatietraject kan echter ook zijn dat één of meerdere afspraken nog niet voldoende uitgewerkt worden geacht, of tijdens de Top in eerste instantie slechts worden ondertekend door een beperkt aantal MRA-overheden (coalitions of the willing) die daarmee wellicht de weg bereiden voor andere MRA-overheden om in een later stadium alsnog aan te sluiten.

Parallel aan het traject van de positiebepaling door MRA-overheden loopt een traject waarin de andere stakeholders die betrokken zijn bij de concept-afspraken hun posities gaan bepalen. Dit geldt in het bijzonder voor de Green Deals die er expliciet op zijn gericht om de samenwerking tussen overheden, bedrijfsleven en andere stakeholders te stimuleren. De uitkomsten van deze beide trajecten worden aan het begin van het zomerreces samengevoegd en vertaald in definitieve afspraken die op de Duurzaamheid Top van 15 oktober worden voorgelegd.

Met nadruk wijs ik u er dus op dat het in dit stadium nog niet gaat om definitieve afspraken. Met alle betrokken partijen wordt er hard aan gewerkt om ze nog verder aan te scherpen en het draagvlak ervoor (bij overheden en bij niet-overheden) te vergroten. Desondanks ga ik er vanuit dat deze afspraken voldoende richtinggevend zijn en voldoende duidelijk maken wat van MRA-overheden wordt verwacht om daarover een (voorbereidend) besluit te nemen. Ik hoop dan ook dat u de periode van begin mei tot medio juni hiervoor wilt benutten. Uiterlijk op 17 juni hoor ik graag uw reactie. De reacties vormen de input voor de Stuurgroep MRA Duurzaamheid Top die op 23 juni:

- de stand van zaken m.b.t. de afspraken zal bespreken,
- zal bezien of, en zo ja welke, aanpassingen nodig zijn en
- een definitieve keuze zal maken over welke afspraken op 15 oktober ter ondertekening zullen worden voorgelegd.

Begin juli worden de definitieve afspraken verzonden aan alle MRA overheden. Dit creëert de ruimte voor colleges om daarover in de aanloop naar de Top van 15 oktober een formeel besluit te nemen, zodat bestuurders met een expliciet mandaat van het college hun handtekening kunnen zetten tijdens de Top.

Het is uiteraard niet aan mij om te bepalen hoe u in uw organisatie tot een voorlopige standpuntbepaling komt m.b.t. de concept-afspraken. Wel wijs ik u erop dat een succesvolle uitvoering van deze afspraken vraagt om brede(re) afstemming binnen overheidsorganisaties. De afspraken hebben immers steeds betrekking op thema's die op het snijvlak liggen van duurzaamheid en onderwerpen als mobiliteit, economie, bouwen en wonen. Om dit proces van afstemming in uw organisatie te faciliteren is op verzoek van ambtenaren uit uw organisaties een bijlage toegevoegd met bouwstenen die gebruikt kunnen worden om de standpuntbepaling in staven en colleges voor te bereiden.

Ik hoop u via deze brief voor dit moment voldoende te hebben bericht. Indien u vragen heeft of aandachtspunten wilt meegeven kunt u contact opnemen met Lex Hendriksen of Edwin Oskam, beiden verbonden aan de MRA-

programma's Duurzaamheid. Hun contactgegevens treft u in de aanhef van deze brief.

Met vriendelijke groet,

Cora Smelik,
Voorzitter PHO Duurzaamheid MRA

Bijlage 1: Bouwstenen voor een collegebesluit

Bijlage 2: Concept-afspraken MRA Duurzaamheid Top 2021

Bijlage 1: Bouwstenen voor een collegebesluit

Toelichting: onderstaande tekstpassages zijn toegevoegd op verzoek van ambtenaren van MRA-overheden en zijn bedoeld als input voor een evt. collegebesluit over de standpuntbepaling m.b.t. de concept-afspraken voor de MRA Duurzaamheid Top van 15 oktober. Het is uiteraard geheel aan u/uw college om te bepalen op welke wijze u de concept-afspraken agendeert en of u deze teksten al dan niet wenst te gebruiken.

Inleiding

De MRA organiseert op 15 oktober een Duurzaamheid Top. Deze zal op een andere manier worden voorbereid dan de Duurzaamheid Top-pen die in 2019 en 2020 werden gehouden. Op de voorgaande bijeenkomsten werden MRA-breed intenties uitgesproken, die daarna nog moesten worden geformaliseerd door individuele MRA overheden. Voor de komende Duurzaamheid Top is het de bedoeling om – op (maximaal) vijf vooraf uitgewerkte onderwerpen – op de dag van de Duurzaamheid Top zelf, tot concrete besluitvorming te komen. Daarmee wordt de kans op een succesvolle follow up vergroot. Dat vraagt er uiteraard om dat colleges hierover vooraf een expliciet standpunt innemen, zodat de bestuurders die aan de Top deelnemen, namens hun college een standpunt kunnen innemen.

De afspraken die op de Duurzaamheid Top zullen worden voorgelegd zijn de de afgelopen maanden voorbereid. Drie van deze afspraken zijn Green Deals en deze zijn een direct gevolg van een op 15 juni 2020 gehouden MRA-breed bestuurlijk overleg. Daarin spraken de bestuurders de wens uit om samen met het bedrijfsleven en kennisinstellingen te komen tot Green Deals met als doel om op die manier gezamenlijk een impuls te geven aan een duurzaam economisch herstel uit de coronacrisis. De Green Deals over circulaire houtbouw, circulair textiel en de MRA als fietsmetropool die vanuit dit overleg zijn geconcretiseerd vormen nu onderdeel van de besluitvorming van de Duurzaamheid Top op 15 oktober as. (zie de beslispunten 3.1 -3.3). Behalve deze Green Deals zijn er voor de Duurzaamheid Top 2021 ook twee afspraken

uitgewerkt vanuit het programma circulaire economie. De eerste richt zich op de MRA-brede inzet op de toepassing van circulaire plastics, de tweede op de concretisering van de in 2018 MRA-breed uitgesproken intenties rond circulair inkopen (zie de beslispunten 3.4 en 3.5).

Deze vijf afspraken zijn in de aanloop naar de Top uitgewerkt en worden nu in de vorm van concept afspraken aan MRA-overheden voorgelegd. Dit met de bedoeling om – ruim voor de Top van 15 oktober – antwoord te krijgen op de vraag of de vijf afspraken die zijn voorbereid op voldoende draagvlak kunnen rekenen om deze op de Top ook daadwerkelijk te worden ondertekend.

Aan het college wordt gevraagd op de vijf onderwerpen (bijlage 2) voor 17 juni een (voorlopig) standpunt in te nemen, zodat de MRA op basis daarvan vervolgens kan komen tot definitieve afspraken voor de Duurzaamheid Top. De definitieve voorstellen worden op basis van de reacties begin juli (opnieuw) voorgelegd waarna formele besluitvorming daarover in de colleges kan plaatsvinden.

Beslispunten college

1. Het college onderschrijft de ambitie om op de Duurzaamheid Top van 15 oktober samen met MRA overheden, bedrijven en andere relevante stakeholders op de vijf voorgelegde onderwerpen tot richtinggevende afspraken te komen om op die manier een impuls te geven aan een duurzaam herstel uit de coronacrisis.
2. Het college zal er zich de komende maanden voor inzetten om in afstemming met de MRA-partners te komen tot definitieve afspraken op de vijf – nu als concept voorgelegde – onderwerpen en onderschrijft in principe de inzet en denkrichting die hiervoor nu wordt aangegeven;
3. Onder het voorbehoud dat:
 - definitieve instemming door het college pas plaats heeft op basis van de definitieve afspraken die na de nu lopende MRA consultatie begin juli

worden voorgelegd;

- ook andere MRA overheden (en waar relevant de rijksoverheid en andere stakeholders zoals vastgoedpartijen en kennisinstellingen) de concept afspraken onderschrijven en er dus voldoende draagvlak is om tot uitvoering over te gaan;
- de uitwerking van afspraken op alle vijf de onderwerpen moet kunnen plaatshebben binnen beschikbare financiële middelen;

spreekt het college uit positief te staan t.o.v. de nu voorgelegde concept-afspraken. Dit betekent dat het college – met de gemaakte voorbehouden - in principe bereid is de navolgende afspraken in oktober te ondertekenen.

Green deal houtbouw

3.1. Het college spreekt uit een postieve grondhouding te hebben t.a.v. de ondertekening in oktober van het jaarlijks te actualiseren

Uitvoeringsconvenant ('Green Deal') Houtbouw MRA 2021-2025. Daarin wordt het uitgangspunt om vanaf 2025 van alle nieuwbouw in de MRA minimaal 20% uit te voeren in circulaire houtbouw/ biobased bouw. Deze doelstelling wordt vertaald in afspraken, voorwaarden en planning, waar alle ondertekenende partijen zich aan zullen committeren. Het college stemt er daarnaast mee in dat dit uitgangspunt wordt opgenomen in de (komende) omgevingsvisie en het omgevingsplannen en dat dit doel inzet vormt van onderhandelingen en besprekingen met woningcorporaties, institutionele beleggers en ontwikkelaars over alle nieuwbouwplannen.

Green deal circulair textiel

3.2. Het college stemt er mee in:

- toe te werken naar meer hoogwaardige inzameling van textiel met minimaal 7 kilogram per inwoner per jaar in 2025 en/of inzet op inzameling van specifieke textielstromen;
- zich bij toekomstige inkoop van kleding en textiel te committeren aan de handreiking klimaatneutrale en circulaire inkoop bedrijfskleding;

- de contracten voor textielsortering en verwerking af te stemmen op een model van lokale sortering en regionale verwerking.

Green deal MRA als fietsmetropool

3.3. Het college onderschrijft dat het actief betrokken en (mede)verantwoordelijkheid wil zijn voor het aanjagen van en het meebouwen aan de software en orgware van de fietsinfrastructuur en daarmee voor het verder stimuleren van het fietsgebruik.

Het college staat positief t.a.v.:

- de ondertekening in oktober van het daarop gerichte overkoepelende convenant en
- het actief verkennen van de raakvlakken tussen de eigen beleidsprioriteiten en de onder dat convenant in uitwerking zijnde specifieke afspraken (gericht op resp. het openen van fietsservicepunten, op het stimuleren van werknemers om de fiets te gebruiken, op de vorming van een regionaal fiets kenniscluster en op het stimuleren van het fietsgebruik van kinderen) en van de mogelijkheden om daarop aan te sluiten.

Niet herbruikbaar plastic

3.4. Het college stemt in met het:

- opnemen van een stop op het gebruik van single use plastics bij evenementen als voorwaarde in het eigen evenementenbeleid;
- bevorderen van recycling van moeilijk recyclebaar plastics door vanaf 2025 ten minste voor 1 aanbesteding in de openbare ruimte als eis te hanteren dat het straatmeubilair dat wordt toegepast is samengesteld uit niet direct recyclebaar plastic;
- met de afvalwerkende bedrijven (eigen afvalverwerkers) erop inzetten dat vanaf 2023 contracten voor de plastic verwerking zijn gebaseerd op de MRA-brede handreiking 'circulaire plastic verwerking'.

Afspraak over circulair inkopen

3.5. Het college herbevestigt de eerder in 2018 vastgelegde intentie om tot circulair opdrachtgeven en inkopen in de MRA te komen (collegebesluit xxxx) door aan te geven dat in 2022 over de voortgang op de klimaatneutrale circulaire inkoop aan de MRA wordt gerapporteerd en door te bevestigen dat met actieve inzet wordt bereikt dat in 2025 50% van alle inkoop door de eigen organisatie klimaatneutraal en circulair plaats heeft zoals in 2018 al is voorgenomen. Het college stemt er daarnaast mee in dat de handreikingen op de tien inkooppakketten die er eind 2022 liggen, alsmede handreikingen die op inkooppakketten die in de komende jaren worden opgeleverd, worden verspreid binnen de eigen organisatie, zodat de opdrachtgevers binnen de eigen organisatie deze kunnen gebruiken bij inkoop- en aanbestedingstrajecten binnen dat inkooppakket of om samenwerking te zoeken met andere MRA-partijen die met soortgelijke trajecten bezig zijn.

4. Het besluit van het college wordt ter bespreking voorgelegd aan de commissie (beheer).

Beoogd resultaat / onderbouwing gevraagde beslissingen

Standpuntbepaling m.b.t. de concept afspraken over houtbouw, circulair textiel, fietsmetropool, niet herbruikbaar plastic en circulair inkopen. Met het uitspreken van steun voor de door de MRA ten behoeve van de Duurzaamheid Top voorgelegde concept-afspraken wordt bereikt dat een forse impuls aan de duurzaamheidsambities op deze vijf onderwerpen kan worden gerealiseerd. Via deze afspraken over genoemde onderwerpen wordt een concrete bijdrage geleverd aan de ambities m.b.t. circulaire economie en innovatie door niet te blijven steken in intenties, maar gezamenlijk concrete richtinggevende besluiten te nemen. Het college laat de MRA weten op de genoemde onderdelen gezamenlijk met mede-overheden tot de genoemde uitwerkingsbesluiten te willen komen.

Argumenten

Samenwerking (Triple Helix) is een voorwaarde om te komen tot innovaties en

nieuwe economische proposities

De concept-afspraken die op de vijf onderwerpen voorliggen zijn in samenwerking met het bedrijfsleven en andere stakeholders uitgewerkt. Bijvoorbeeld bij houtbouw met ontwikkelaars, institutionele beleggers, woningcorporaties, de bouwsector en kennisinstellingen. Bij textiel met samenwerkende textielbedrijven, of in het geval van de inzet van circulaire plastics ten behoeve van straatmeubilair met het innovatieve plasticbedrijf dat in Almere is gevestigd. Om tot werkbare proposities te komen is het van belang dat overheden op MRA-schaal gelijke voorwaarden aan het bedrijfsleven stellen of via samenwerking een markt creëren met een omvang waarop bedrijven met een zekere schaalgrootte rendabel kunnen opereren. Kansen kunnen niet of vooralsnog niet worden benut, als alle overheden op de vijf onderwerpen steeds de eigen inkoopvoorwaarden blijven hanteren.

Overheden en bedrijfsleven versterken elkaar in de transitie naar een duurzame economie

De inzet van de voorgelegde afspraken is dat overheid en bedrijfsleven elkaar aanvullen en versterken. Bijvoorbeeld doordat, zoals bij circulair textiel wordt voorgesteld, overheden via de eigen circulaire inkoop aan het bedrijfsleven voldoende massa bieden om nieuwe duurzame activiteiten te ontplooiën. Bij houtbouw draagt de voorgestelde inzet zowel bij aan forse vermindering van de CO₂- en stikstofuitstoot als aan versnelling van de woningproductie. Door die verbreding en innovaties kunnen door het bedrijfsleven vervolgens nieuwe afzetmarkten worden gegenereerd, kan marktexpansie plaatsvinden en ontstaan nieuwe vormen van (circulaire) werkgelegenheid. Op deze manier versterken overheid en bedrijfsleven elkaar en wordt direct bijgedragen aan de beoogde duurzame verbetering als antwoord op de coronacrisis.

Er wordt een bijdrage gegeven aan innovaties en de omslag naar een circulaire economie

De voorgelegde afspraken sluiten aan op de MRA-Agenda waarin de omslag naar vormen van nieuwe duurzame en circulaire economie en nieuwe vormen

van duurzame werkgelegenheid doorsnijdend uitgangspunt is. De gemeente heeft in 2020 met de MRA Agenda ingestemd (besluit nr. xxxx).

De afspraken voor de Duurzaamheid Top sluiten inhoudelijk aan op het duurzaamheidsprogramma van de gemeente /provincie

Dit is per MRA overheid verschillend en kan in de nota voor de eigen situatie op maat ingevuld worden.

Risico's en kanttekeningen

Aan het uitgangspunt dat afspraken moeten passen binnen financiële kaders wordt na toepassing toch niet voldaan

De afspraken hebben betrekking op nieuwe vormen van inkoop (textiel, plastic, circulair opdrachtgeven), nieuwe vormen van verwerkingscontracten (textiel, plastics), nieuwe vormen van kaders en contracten bij woningbouwprojecten (houtbouw) en op nieuwe vormen van samenwerking. Juist doordat nog geen ervaringsgegevens bekend zijn, is het mogelijk dat in de praktijk op onderdelen toch een kostenverhoging voor de gemeente /provincie gaat optreden als gevolg van de nieuwe contracten en inkoopafspraken /overeenkomsten. Mocht hiervan sprake zijn, dan zal de betreffende afspraak in de uitvoering moeten worden gestopt of moeten overheden en bedrijfsleven opnieuw met elkaar in gesprek om te bezien hoe deze toename in kosten alsnog opgevangen kan worden. Mogelijk is een langere termijn alsmede een meer integrale aanpak in het terugverdienen van aanvangskosten en het redeneren vanuit waarde(behoud) daarvoor nodig. Soms kan via een analyse van de kosten over de gehele gebruiksperiode worden aangetoond dat hogere aanvangskosten niet leiden tot hogere kosten overall.

Eigen gemeente / provincie staat buiten ontwikkelingen

Met de MRA overheden die de MRA-brede afspraken onderschrijven, kan gezamenlijk een gunstige uitgangspositie bij het aangaan van contracten met leveranciers of afvalverwerkende instanties worden gecreëerd. Ook profiteren zij direct van de innovaties en leereffecten die optreden. Hoe meer MRA

overheden meedoen, hoe gunstiger beide effecten. Vandaar het belang om te bereiken dat zoveel mogelijk MRA overheden tot overeenstemming komen tijdens de Duurzaamheid Top.

Uitvoering

Op basis van de reactie van het college op de voorliggende concept afspraken, komt de MRA tot definitieve afspraken. Dan wordt ook duidelijk of de afspraken op alle vijf onderwerpen op de Duurzaamheid Top zullen worden voorgelegd. Die duidelijkheid wordt begin juli gegeven en dan worden de definitieve afspraken aan de MRA overheden voorgelegd.

Op basis van besluitvorming door de colleges (het college) zullen de afspraken vervolgens op de Duurzaamheid Top (15 oktober 2021) door alle afzonderlijke MRA-overheden en de vertegenwoordigers van de betrokken bedrijven worden ondertekend. Uiteraard voor zover hierover voorafgaand in de eigen gemeente / provincie instemmende besluitvorming heeft plaats gehad.

Na de Duurzaamheid Top zullen vervolgens de afspraken verder worden uitgewerkt en heeft voorbereiding plaats om op de aangegeven data de implementatie te starten. Hierover wordt op dat moment voor zover nodig en indien gewenst per afzonderlijke afspraak en per afzonderlijk onderwerp een implementatieplan aan het college voorgelegd.

Bijlage 2: Concept-afspraken MRA Duurzaamheid Top 2021

Thema	Houtbouw 2021-2025
Wat is de ambitie? (voor de komende jaren?)	De MRA streeft ernaar dat in samenwerking met alle betrokken publieke en private partners vanaf 2025 minimaal 20% van alle jaarlijks te starten MRA nieuwbouwwoningen in houtbouw/biobased bouw gerealiseerd worden. Dit betreft minimaal 3000 woningen per jaar. Houtbouw is daarbij belangrijk als symbool en aanjager voor duurzame en natuurinclusieve gebiedsontwikkeling, zoveel mogelijk biobased en circulair. Bovendien wil de MRA de komende jaren forse stappen maken naar een goed werkende gezamenlijke kennisagenda houtbouw/biobased bouwen om het kennisdelen binnen de MRA te bevorderen. Bovendien beoogt de MRA afspraken te maken over benodigde opleidingstrajecten en over te realiseren productie- en assemblagefaciliteiten in de MRA voor houtbouw en biobased bouwen, waaronder CLT, LVL, HSB, vlas, lisdodde en hennep. De MRA beoogt met houtbouw bij te dragen aan een meer integrale wijze van ontwikkelen van steden en landschappen door een impuls te geven aan de landelijke bossenstrategie en aan het verbouwen van gewassen voor biobased bouwen.
Waarom is die belangrijk?	Duurzaam herstel uit de huidige crisis is primair de prikkel. De afgesproken doelstelling draagt bij aan het behalen van klimaatdoelen doordat we met houtbouw veel meer circulair bouwen met hernieuwbare grondstoffen en daarmee de enorme CO₂- en stikstofuitstoot van de traditionele bouw fors reduceren door het opslaan van CO₂ in houten constructies: een vermindering per houten woning t.o.v. een traditionele woning van minimaal 70% over de gehele keten is zo mogelijk. Zie ook de recente presentatie van Prof. Schnellhuber over NEW EU BAUHAUS². Daarnaast draagt deze doelstelling bij aan een versnelling van de woningproductie door industrialisatie van het productieproces en daarmee aan de gewenste innovatie van het huidige traditionele proces van projectontwikkeling en bouwproductie. Dit zorgt tevens

² <https://vimeo.com/534612036>.

	voor vergroting van de concurrentiekracht en leefbaarheid en daarmee aan de economische aantrekkelijkheid van de MRA. Vermindering van de enorme berg bouwafval (met minimaal 75%) is daarbij een mooi neveneffect, evenals de aanzienlijke beperking van de faalkosten, zeker bij laag- en middelhoge woningbouw tot en met 7 lagen.
Wat willen we afspreken in oktober 2021?	De MRA wil met alle 32 gemeenten en de 2 provincies, maar juist ook met zoveel mogelijk vastgoedpartijen en kennisinstellingen – op het niveau van te bereiken doelen – afspraken maken over de gezamenlijke stappen om de geschetste ambitie haalbaar te maken. In het jaarlijks te actualiseren Uitvoeringsconvenant ('Green Deal') Houtbouw MRA 2021-2025 staan de belangrijkste afspraken, voorwaarden en planning daartoe beschreven, waar alle ondertekenende partijen zich aan zullen committeren. De verantwoordelijkheden vanuit verschillende invalshoeken zullen helder neergezet worden: wat doen het rijk, de provincies en gemeenten enerzijds, wat doen de vastgoedpartijen, woningcorporaties en kennisinstellingen anderzijds.
Wat wordt van MRA-overheden gevraagd?	De MRA-overheden vullen voorsnog de coördinerende rol in vanuit het programma Bouwen en Wonen. De gemeenten leveren in goed overleg met private grondeigenaren een inspanning om locaties voor het minimaal gewenste aantal van 3000 woningen in de MRA per jaar voor houtbouw/biobased bouw aan te wijzen voor de periode 2021-2030. Tevens zetten zij zich in om actief kennis te delen en om een gezamenlijke publiek-private communicatiestrategie rond houtbouw te ontwikkelen en uit te voeren, zowel gericht op professionals als op de woningzoeker en - koper. De MRA-overheden zorgen ervoor dat wettelijke en beleids- en uitvoeringsregels beter op houtbouw afgestemd worden. Dit geldt bijvoorbeeld voor vergunningentrajecten, stedenbouwkundige en financiële kaders, grondbeleid, beleid anterieure overeenkomsten, welstandskaders en bouwveloppen. De MRA kan en zal hierin een faciliterende en coördinerende rol spelen om meer gezamenlijke standaards te ontwikkelen, waarmee de transitie-inspanningen van elke afzonderlijke gemeente beperkt kunnen worden.

	De kosten van realisatie van houtbouw kunnen mogelijk op korte termijn enigszins hoger zijn -vooral bij bouw hoger dan 7 lagen- , hetgeen in grondexploitaties voor gemeenten meegenomen zou moeten worden. Er wordt bij het ministerie BZK nagedacht over stimuleringsbijdragen voor houtbouw uit bestaande of nieuwe fondsen, afhankelijk van het te formeren kabinet. De dekking van de MRA proceskosten zal voor de komende jaren wellicht van publieke en private partijen enige (geringe) bijdragen vergen.
Wat zijn de risico's / nadelen?	Al staat houtbouw momenteel enorm in de publieke belangstelling en is de professionele woningbouwsector ervan overtuigd dat houtbouw in korte tijd een mainstream segment moet worden, er zijn risico's die gezamenlijk door de partners beheerst moeten worden. De mogelijk hogere kosten van houtbouw bij binnenstedelijke bouw, zeker als gebouwen hoger zijn dan 7 lagen, zullen in een volgend stadium beheersbaar moeten worden doordat houtbouw gemeengoed wordt als gevolg van bijgestelde beleidsregels, industrialisatie van de bouw en een level playing field op terreinen als vergunningen, brandweereisen, verzekeringsstandaards, garantie- en certificeringseisen en financiering door banken. Met de verwachte komst van een CO2-heffing voor vervuילend beton en staal zal houtbouw uiteindelijk goedkoper in de aanbouw en duurzamer in beheer worden en daarmee veel meer concurrerend worden. Versnelling van de woningproductie door houtbouw is goed mogelijk. Dit vraagt echter wel om een adaptieve bestuurlijke en ambtelijke houding om aan de voorkant van de keten vanuit houtbouw het ontwikkelproces vorm te geven. Vanuit de marktpartijen en woningcorporaties gezien is aanpassing aan de vraag naar houtbouw redelijk snel op te pakken. Voor assemblage is daarbij vrijwel geen nieuw type arbeidscapaciteit nodig. Het gebruik van hout uit duurzaam beheerde Europese bossen is uitgangspunt. Er is geen gebrek aan dit type hout, o.a uit Oostenrijk en Scandinavië. De geplande uitbreiding van multi-functionele bossen (ook in Nederland) draagt bij aan een flinke CO2-opname, beperking van stikstof en aan het vergroten van biodiversiteit en recreatiemogelijkheden.

Waarom is het belangrijk dat MRA overheden hiertoe besluiten?	Om forse stappen te kunnen zetten wat betreft klimaatdoelen en circulariteit, om de woningbouw te versnellen (zeker waar stikstof nu tot vertraging leidt), om innovatie van de projectontwikkeling en bouw te stimuleren en om – daarmee samenhangend – impuls te geven aan economisch herstel en een technologische stap voorwaarts met bijbehorende moderne en schonere werkgelegenheid. Verder wijzen onderzoeken uit dat houtbouw een positief effect heeft op de gezondheid van bewoners. Bovendien gaat bouwen in hout en biobased materialen werken als aanjager voor duurzame gebiedsontwikkeling in bredere zin.
Zijn er kansen om hiervoor nationale of Europese middelen?	Er wordt momenteel verkend of een bijdrage mogelijk is vanuit nationale fondsen (Groeifonds, Stikstoffonds) en vanuit Europese middelen (Resilience and Recovery Fund, Bauhaus).
Welke partijen (niet overheden) zijn betrokken?	Een groot aantal vastgoedpartijen (ontwikkelaars, institutionele beleggers, bouwers, startups), hun koepelorganisaties (zoals NEPROM en IVBN), de MRA-woningcorporaties, alsmede kennisinstellingen zoals TU Delft, AMS (inclusief Universiteit Wageningen en MIT) en Academie van Bouwkunst. Tevens producenten van houten panelen/producten en Staatsbosbeheer.
Waar toe verplichten zij zich?	Alle partijen, niet overheden zijnde, die het Uitvoeringsconvenant Houtbouw MRA 2021-2025 (Green Deal Houtbouw) ondertekenen verplichten zich tot een forse inspanning om voldoende locaties en te ontwikkelen projecten aan te wijzen voor de minimaal gewenste 3000 woningen per jaar in houtbouw/biobased-bouw in de MRA vanaf 2025, alsmede om tot een actieve bijdrage aan de gezamenlijk op te zetten Kennisagenda Houtbouw te komen waarin het delen van kennis in een open source context plaats zal vinden. Zij verplichten zich tot het faciliteren en mede investeren (door afname) in productie- en assemblagefaciliteiten, waarmee de benodigde schaa sprong naar 20% in houtbouw (3.000 a 4.000 woningen per jaar) daadwerkelijk behaald kan worden. Zij dragen bovendien bij aan de continuïteit in een groeiende vraag en aanbod in projecten om te bereiken dat deze faciliteiten kunnen rekenen op een vaste afzet. Verder committeren partijen zich om op

	relevante plaatsen te investeren in nieuwe leertrajecten rond houtbouw alsmede in leerstoelen aan universiteiten en hogescholen. Leren van reeds uitgevoerde houtbouwprojecten en de daarbij overwonnen belemmeringen biedt kansen voor een forse versnelling van de MRA woningbouw.
Welke partijen zouden betrokken moeten zijn / worden?	Naast de 10 grootste bouwgemeenten, de twee provincies en het ministerie BZK zijn momenteel diverse adviseurs/ experts, koepelorganisaties, individuele vastgoedpartijen, woningcorporaties en kennisinstellingen betrokken: zij nemen reeds deel aan verschillende MRA-houtbouw overlegvormen. Daarnaast wil de MRA aan de publieke kant alle 32 gemeenten actief betrekken bij deze houtbouw doelstelling. In de sfeer van regelgeving zal de MRA de gemeentelijke stedenbouwers, brandweer, vergunningverleners, verzekeraars, garantie- en certificeringsinstituten en banken betrekken om te zorgen dat houtbouw snel gemeengoed kan worden.

Thema	Circulair textiel
Wat is de ambitie (voor de komende jaren?)	De afspraken richten zich op verschillende ambities van de MRA: (1) Geen textiel meer in het huishoudelijk restafval in 2025 (Visie Circulair Textiel) (2) 25% circulaire inkoop in 2025 en 50% in 2030 (Intentieverklaring circulaire inkoop) (3) 25% hoogwaardiger gebruik en verwerking van textiel in 2025 in de MRA ten opzichte van 2020 (MRA-programma circulaire economie)
Waarom is die belangrijk?	Met het oog op covid-19 en de behoefte aan nieuwe economische bedrijvigheid zal het versneld toewerken naar een circulaire textielindustrie zowel banen creëren, de uitstoot van CO2 in de regio versneld verminderen als de reputatie van de MRA op het gebied van circulair textiel versterken. Dit is uitgewerkt in de volgende punten: (1) In het kader van duurzaam herstel is de inzet op circulair textiel als kansrijk aangemerkt en daarom wordt dit thema op dit moment uitgewerkt in 10 afspraken die tezamen de Green Deal

	Circulair Textiel vormen. Daarbij gaat het om 3 'overheids'-afspraken die op de Duurzaamheid Top 2021 voorliggen en om 7 afspraken met bedrijven, startups, onderwijsinstellingen en andere partners in de MRA. De afspraken op de Duurzaamheid Top 2021 vormen dus een onderdeel van een breder kader aan afspraken die de hele breedte van de textielketen omvatten. (2) Circulair textiel is een economisch belangrijke activiteit: een kwart van de Nederlandse textielindustrie zit binnen de MRA, het gaat om ca. 2.200 vestigingen, 10.000 werknemers, € 4,5 miljard omzet/jaar. En het is een groeiende sector: 7% groei aantal vestigingen, 15% groei banen sinds 2014 (onderzoek MODINT). In combinatie met het Innovatie Centrum Circulair Textiel in Zaanstad wordt bovendien gewerkt aan industriële en digitale innovaties om van afgedankt textiel, circulaire grondstoffen te maken. Het inzamel- en sorteerproces hangt samen met deze innovaties. (3) Textiel is één van de meest schadelijke afvalstromen in termen van CO2- uitstoot, watergebruik en recycling. Er wordt steeds meer textiel gebruikt, voor kortere tijd (fast fashion), terwijl ook duidelijk is dat de productie gepaard gaat met slechte arbeidsomstandigheden (kinderarbeid, onveilige werkvloeren en lage lonen). Tegelijkertijd wordt slechts een derde van alle textiel apart ingezameld en dus het meeste verbrand. Er is dus werk aan de winkel. (4) De gemeenten hebben door hun wettelijke zorgplicht voor huishoudelijk afval een verplichting om te werken aan het scheiden van afval. Zij hebben daarmee dus ook invloed op het totale textielsysteem en kunnen een verschil maken. Door de inzet van de overheden af te stemmen met de inzet van bedrijven, onderwijs en andere instellingen in de MRA, ontstaat een vliegwiel voor verdere duurzame innovatie en ontwikkeling van economische activiteit vanuit samenwerking.
Wat willen we afspreken in oktober 2021?	Drie afspraken als gezamenlijke overheidsinzet voor de Green Deal Circulair Textiel in te brengen in het najaar 2021: (1) Meer hoogwaardige inzameling van textiel in de MRA, minimaal 7 kilogram textiel per inwoner per jaar in 2025 en/of

	inzet op inzameling van specifieke textielstromen, door gebruik te maken van de handreiking. (2) MRA overheden commiteren zich aan de handreiking klimaatneutrale en circulaire inkoop bedrijfskleding bij inkoop van bedrijfskleding en textiel. (3) Uitwerking samenwerking sorteren en verwerken MRA-overheden via contractering
Wat wordt van MRA-overheden gevraagd?	Ad 1: In de handreiking meer hoogwaardige inzameling van textiel worden de landelijk bekende strategieën om meer textiel in te zamelen toegelicht. Door deze toe te passen in het bestaande beleid op gebied van afvalscheiding/ afvalinzameling, werken de MRA-overheden gezamenlijk toe naar meer gescheiden textiel en minder textiel in het restafval. Op dit moment wordt ongeveer 8,5 Kton textiel jaarlijks ingezameld, door het volgen van deze afspraak wordt jaarlijks 16,9 Kton textiel apart ingezameld (bijna een verdubbeling). Anderzijds kan ook ingezet worden op hoogwaardige inzameling door specifieke grondstoffen in te zamelen (katoen, wol, linnen) of door juist de kwaliteit van de inzameling te verbeteren. Ook daar geeft de handreiking ondersteuning bij. Ad 2: Bij toekomstige inkooptrajecten van bedrijfskleding en textiel de handreiking circulair textiel te gebruiken. Daardoor wordt én de markt voor circulair textiel gestimuleerd én een concrete bijdrage geleverd aan de reductie van de negatieve effecten van textiel en d.m.v. van inkoop aan het bereiken van de doelstellingen op circulaire inkoop. Ad 3: Een actieve bijdrage aan de verkenning naar het afstemmen van een model van lokale sortering van al het ingezamelde textiel (per gemeente of per groep van gemeenten) op herdraagbaar en niet-herdraagbaar, en regionale verwerking van het niet-herdraagbare textiel. De afzonderlijke MRA-gemeenten hebben contracten voor de inzameling, sortering en verwerking van het huishoudelijk textiel. Met een andere inrichting van deze contracten kunnen de MRA-overheden actief bijdragen aan het ontwikkelen van schaalgroottes voor de rendabele verwerking van niet herdraagbaar textiel. Waar knelpunten ontstaan wordt samenwerking met de provincies gezocht om deze op te lossen.

	Tenslotte vormen de afspraken een onderdeel van de bredere strategie op textiel, waarbij ook door middel van lobby en subsidies de overheden de condities voor hoogwaardiger gebruik van textiel zo optimaal mogelijk willen krijgen.
Waarom is het belangrijk dat MRA overheden hiertoe besluiten?	Er zijn verschillende invalshoeken: 1. Door inzet van deze afspraken laten de MRA-overheden hun commitment en inzet zien richting de Green Deal Circulair Textiel, waarbinnen meer dan 50 bedrijven, onderwijsinstellingen, provincies, gemeenten en andere partijen actief zijn. Het aannemen van deze drie afspraken draagt in belangrijke mate bij aan de ketensamenwerking in de MRA op circulair textiel. 2. Het apart inzamelen van textiel levert een positieve business case op waarmee investeringen gedaan kunnen worden. Doordat er minder restafval komt (8,4 Kton) en meer textiel (8,4 Kton) snijdt dit mes aan twee kanten: € 840.000 minder kosten voor verbranding (uitgaande van verwerkingstarief van 100 inclusief verbrandingsbelasting) en eventuele opbrengsten vanuit het apart ingezamelde textiel. 3. Er zijn kansen voor social return door kwaliteit centraal te zetten bij inzameling door handlossen en bij de sortering van ingezameld textiel naar herdraagbaar en niet-herdraagbaar textiel op lokaal niveau. Daarnaast biedt circulaire inzet van werkkleding kansen voor activiteiten op het gebied van reparatie en onderhoud. 4. Deze afspraken sluiten aan bij het lokale afvalbeleid van gemeenten voor meer hoogwaardige textiel: zowel vanuit doelstellingen voor minder restafval en meer grondstoffen (VANG-doelstelling), voor meer hoogwaardige grondstoffen (specifieke textielstromen als wol, linnen of katoen) en voor verhoging van kwaliteit van het textiel (minder nat, minder vervuiling).
Zijn er kansen om hiervoor nationale of Europese middelen?	Daar wordt aan gewerkt: zowel richting het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, NVRD, VNG, MVO Nederland, als richting Europese opties wordt hard gewerkt om middelen vrij te krijgen voor de aanpak in de MRA. Dit heeft al geresulteerd in verschillende projecten, waarvan het REFLOW-project door de

	gemeente Amsterdam de meest vergaande is. Aanvullend heeft provincie Noord-Holland aangekondigd om vanuit het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie te werken aan een subsidieregeling om de uitvoering van projecten te stimuleren waarin meerdere bedrijven samenwerken op regionale of bovenregionale schaal om circulaire grondstof- of productieketens te vormen
Welke partijen (niet overheden) zijn betrokken?	De Amsterdam Economic Board speelt een prominente rol. Daarnaast onder meer Waternet, ROC van Amsterdam en ROC van Hilversum, Reade, Cordaan, OLVG, ABN Amro, HvA, AMFI, Amsterdam Fashion Academy, Hout&Meubileringscollege, Artemis, Patagonia, ByBorre, CleanLease, MakersUnite, KingLouie, Meesteropleiding Coupeur, Amsterdam Fashion Academy, Studio Jux, Studio Anneloes, N.I.O. MudJeans, SpaarneGasthuis, Circle Economy, Bright.fiber textiles, Bright.loops en Smart Fibersort bv. Sympany, Leger des Heils, House of Skills, Partijen binnen de Denim Deal, Blue Matters, Bossa, Brightloops, Calik, House of Denim, Kings of Indigo, Kuyichi, Leger des Heils, Modint, MUD Jeans, NEN, Ortaanalodu, Retail Experts Group, Scotch & Soda, Smart Fibersort, Sympany, Wieland Textiles en Wolkat. Partijen binnen de hotellinnen, Stayokay (vertegenwoordigd met 3 hotels), DoubleTree by Hilton Amsterdam, Amsterdam Tropen Hotel, Hotel Jakarta Amsterdam, The Albus, Mercure Hotel Amsterdam City, Ambassade Hotel Amsterdam, The Student Hotel, Conscious Hotels (vertegenwoordigd met 4 Amsterdamse hotels), QO Amsterdam, Aeon Plaza Hotels (vertegenwoordigd met 2 Amsterdamse hotels), blooming Hotel (Bergen), American Hotel Amsterdam, Leonardo Royal Hotel Amsterdam, Hotelschool The Hague. Partijen binnen de MRA-werkgroep textiel, Meerlanden, Spaarnelanden, HVC, GAD.
Waar toe verplichten zij zich?	Deze overige partijen zijn geen onderdeel van deze afspraken voor de Duurzaamheid Top, maar wel van de Green Deal Circulair Textiel. Het commitment verschilt per afspraak: van in-kind inzet, tot concrete investeringen, tot afspraken over aansturing en

	coördinatie van de deals, tot monitoring. Zie: Circulair textiel: samen schaal creëren - Amsterdam Economic Board
Welke partijen zouden betrokken moeten zijn / worden?	Iedere organisatie die circulair textiel een warm hart toedraagt, die wil werken aan een zo laag mogelijke CO2-footprint van textiel, die de sociale omstandigheden van productie wil verbeteren en die wil werken aan concrete oplossingen voor de lineaire textielindustrie.

Thema	De MRA als fietsmetropool
Wat is de ambitie (voor de komende jaren?)	Inzet is dat in 2025: *private en publieke partijen intensief samenwerken om de potentie van de fiets in onze regio en het goed ontwikkelde netwerk van (snel)fietspaden optimaal te benutten *op meerdere plekken in de MRA fietsservicepunten bestaan waar fietsers terecht kunnen voor verschillende voor hen relevante diensten (reparaties, opladen, beschutte werk/verblijfplek, etc.) *de beschikbare fietskennis en -data is gebundeld en maximaal toegankelijk is en er een bloeiende markt is voor service- en productinnovaties die de aantrekkingskracht en kwaliteitsbeleving voor fietsers vergroten *de daling van het fietsgebruik door kinderen is gestopt * het fietsgebruik onder werknemers is toegenomen doordat in secundaire arbeidsvoorwaarden meer opties zijn opgenomen die dit stimuleren en daarvan ook beter gebruikt wordt gemaakt
Waarom is die belangrijk?	De MRA heeft onlangs de ambitie uitgesproken een 'metropool van grote klasse' te willen zijn, waarin nabijheid en de menselijke maat een grote kracht zijn. Deze ambitie is uitgewerkt in drie doelen: De MRA wil de meest inventieve regio van Europa zijn, met de best opgeleide bevolking; wil een regio voor iedereen zijn, naar de menselijke maat en wil een duurzaam verbonden regio zijn. De inzet op het versterken van de MRA als fietsmetropool sluit naadloos aan op deze ambitie en doelen. Via deze inzet werken we er immers aan om inwoners gezond te houden, professionals vitaal, de leefomgeving prettig, de regio goed bereikbaar en de economie, innovatie en de werkgelegenheid te stimuleren, juist ook in technische, meer praktijkgerichte beroepen. En daarmee kunnen

	we de regio tegelijkertijd duurzaam transformeren, zodat de klimaatdoelen worden waargemaakt. Juist nu door de coronacrisis het traditionele woon-werkverkeer goeddeels is stilgevallen, veel organisaties actief nadenken over wanneer en hoe hun werknemers in de toekomst naar het werk moeten komen en het fietsgebruik van volwassenen sowieso is toegenomen, liggen er enorme kansen om met dit traject een bijdrage te leveren aan een duurzaam economisch herstel van onze regio. Tegelijkertijd houdt niets doen risico's in. Ten eerste omdat het fietsgebruik van kinderen terugloopt en daarmee de fietscultuur in onze regio in gevaar kan komen en ten tweede omdat we daardoor als regio onze positie als internationale voorbeeldregio zouden kunnen kwijtraken.
Wat willen we afspreken in oktober 2021?	De voorbereiding van mogelijke afspraken is op dit moment in volle gang. Er ligt een aantal concept-afspraken en enkele partijen hebben al een intentie uitgesproken daaraan een actieve bijdrage te leveren. Als kapstok voor deze afspraken wordt gemikt op een in oktober door MRA-overheden, bedrijven en kennisinstellingen te ondertekenen convenant dat zich richt op te behalen doelen in 2025. Het convenant zal verschillende opties bieden aan overheden, bedrijven en kennisinstellingen om deel te nemen, zodat iedereen kan meedoen op een door henzelf gewenste en haalbare manier. Op basis van het convenant wordt de mogelijkheid geboden in 2022 actief deel te nemen aan (vooralsnog) vier concrete samenwerkingsprojecten, te weten: *Een afspraak over de opening van een aantal – op het snijpunt van fietssnelwegen gelegen – fietsservicepunten in de MRA (om te beginnen op Schiphol Noord) waar fietsers gebruik kunnen maken van nuttige diensten (zoals fietsreparaties, deel- en wisselfietsen, snellaadpunten e-bikes, beschutte werk/verblijfplek, pakketservices, etc.) en die worden bemand door mensen van afstand tot de arbeidsmarkt of zij-instromers. Voor MRA-overheden is hierbij van belang dat de inzet op fietsservicepunten deel gaat uitmaken van de werkgevers/werknemersaanpak van het programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (uitgevoerd door Breikers), van de diverse gebiedsaanpakken mobiliteit (in het bijzonder de ontwikkeling van multimodale hubs) en dat in 2022

	wordt verkend wat in de MRA kansrijke locaties zijn voor fietsservicepunten en dat deze worden opgenomen in het programma Metropolitane Fietsroutes. *Een afspraak over het opzetten van een accelerator door overheden en bedrijven die hun werknemers willen stimuleren meer te gaan fietsen, aanbieders van fiets(dienst)en en kennisinstellingen en die als taak heeft kennis te verspreiden, partijen aan elkaar te verbinden en nieuwe businessmodellen te ontwikkelen. Een eerste stap daarbij is het voor werkgevers en werknemers inzichtelijk maken wat mogelijk is en wat werkt (best practices) en bezien hoe werkgevers/werknemers ontzorgd kunnen worden. Voor MRA-overheden is hierbij van belang dat zij de bereidheid hebben als werkgever een voorbeeld hierin te zijn en dat de accelator deel gaat uitmaken van de werkgevers/werknemersaanpak van programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid. *Een afspraak over de vorming van een regionaal fiets kenniscluster waar alle beschikbare fietsdata en fietskennis maximaal wordt ontsloten. Hierbij wordt aangesloten op het Amsterdam Bike City (ABC) initiatief van de gemeente Amsterdam en de Vervoerregio. Het samenbrengen van deze kennis moet niet alleen de regio helpen om te functioneren als lerende organisatie, maar ook om kennisvragen van vertegenwoordigers uit andere regio's en landen goed te kunnen beantwoorden. Aan het ABC-initiatief wordt toegevoegd een one stop 'clearing house' voor leren over fiets, waaraan allerlei kennis over de fiets (fietsonderhoud, fietsbeleving, fiets-innovaties, fietsdata, informatie over onderzoek en opleidingen) wordt samen gebracht, Daarnaast moet dit cluster zich op de korte termijn ook in het bijzonder richten op het zo scherp mogelijk in kaart brengen van de maatschappelijke baten van fietsen. De oprichting van dit cluster draagt bij aan een bloeiende markt is voor service- en productinnovaties die de aantrekkingskracht en kwaliteitsbeleving voor fietsers vergroten. Voor MRA-overheden en initiatiefnemers ABC in bijzonder is het van belang dat zij dit willen en ondersteunen, bijv. door data die
--	---

	overheden verzamelen en monitoren toegankelijk en toepasbaar te maken. *Een afspraak over een stimuleringsprogramma om kinderen te stimuleren om meer te gaan fietsen o.a. door met elkaar een op- en afstaptijdlijn te ontwikkelen die handvatten biedt om alle problemen in de leeftijd van 2-20 jaar te tackelen, door (samen met het onderwijsveld) meer kinderen toegang te geven tot (het gebruik van) een fiets en door een in een aantal wijken concrete pilots te starten (waarbij in eerste instantie wordt gedacht aan de Calandbuurt in Amsterdam en Amsterdam-Noord). Hierbij kan een koppeling worden gemaakt met lopende verkeers(veiligheids)projecten van MRA-overheden. Voor de MRA-overheden is van belang dat zij dit stimuleringsprogramma ondersteunen en bereid zijn dit aan (lopende) projecten toe te voegen en de bereidheid hebben hier publieke middelen voor te vinden.
Wat wordt van MRA-overheden gevraagd?	MRA-overheden spelen een belangrijke rol waar het gaat om de voor fietsgebruik benodigde hardware (fietspaden, snelfietsroutes, bewegwijzering, stallingen, etc.). Dit is op MRA niveau geborgd in het bestaande programma Metropolitane Fietsroutes. Om het gebruik van die hardware te stimuleren moet echter ook worden geïnvesteerd in verbreding van de hardware met fietsservicepunten, in de ontwikkeling en het gebruik van software (denk aan digitale serviceplatforms, mobiele apps, infrastructuurbeheer, gladheidsbestrijding, deelfiets- en fietsparkeerdiensten, pechservice en gedragscampagnes) en orgware (denk aan de opleiding van monteurs, bewaking en beheer, fietskennis en –dataverwerking) van de fietsinfrastructuur. Dit traject richt zich vooral op deze software en orgware en daarbij hebben MRA-overheden een rol, evenals het bedrijfsleven en kennisinstellingen. Belangrijk is dat MRA-overheden hun actieve betrokkenheid bij en (mede)verantwoordelijkheid voor het aanjagen van en meebouwen aan de software en orgware van de fietsinfrastructuur expliciet uitspreken, het overkoepelende convenant ondertekenen en capaciteit ter beschikking stellen om uitvoering van specifieke

	afspraken die aansluiten op hun beleidsprioriteiten mogelijk te maken.
Waarom is het belangrijk dat MRA overheden hiertoe besluiten?	Omdat: *de coronacrisis hèt moment is om het fietsgebruik in de MRA (juist ook voor woon-werkverkeer en voor schoolgaande kinderen) verder te stimuleren en omdat dit vraagt om samenwerking met andere stakeholders, waarbij alle betrokken partijen eigenaarschap nemen; *de animo bij zowel bedrijfsleven als kennisinstellingen om dat momentum te benutten groot is; *met meer aandacht voor de software en orgware het rendement op de investeringen in de hardware aanzienlijk hoger zal zijn; Zie verder blokje hierboven: waarom is die belangrijk?
Zijn er kansen om hiervoor nationale of Europese middelen? En wordt daaraan gewerkt?	Die zijn er. Te denken valt aan programma's als het Nationaal Toekomstbeeld Fiets (NTF), indien hiervoor (landelijk en Europese) middelen beschikbaar komen. De koppeling tussen de MRA Green Deal Fiets en het NTF wordt dit jaar gelegd. maar denk bijv. ook aan middelen van fondsen (Edwin van de Sar Foundation, Bernard van Leer Foundation) waar het gaat om stimulering van het fietsgebruik van kinderen en het positieve effect op hun gezondheid en welbevinden.
Welke partijen (niet overheden) zijn betrokken?	Amsterdam Economic Board (als mede-trekker), ABN-AMRO, Schiphol, NS, NS Stations, BAM, PON Lease a Bike, Lo Minck Systemen, Swapfiets, Green Business Club Zaanstad, Politie, Veilig Verkeer Nederland, NexTechnician, Groeifiets, Roetz-Bikes, Breikers, BYCS, HvA, UvA, Universiteit van Hasselt, CWI, AMS, Fietzersbond, IJmond Bereikbaar, Arcadis, Cycle Hub Amsterdam,
Waartoe verplichten zij zich?	Op dit moment hebben deze partijen zich alleen nog maar verplicht tot het actief meewerken aan en mede-verantwoordelijkheid nemen voor voorbereiding van gezamenlijke afspraken om fietsgebruik in de MRA te stimuleren.
Welke partijen zouden betrokken moeten zijn / worden?	Ministeries van I&W en VWS, werkgeversverenigingen, verzekeraars, landelijke fietsambassadeurs, Social Enterprise NL, MVO Nederland, ANWB CROW, Tour de Force, Edwin van de Sar Foundation, Bernard van Leer Foundation

Thema	Plastic
Wat is de ambitie (voor de komende jaren?)	25% hoogwaardiger gebruik en verwerking van plastic kunststoffen in 2025 in de MRA ten opzichte van 2020 (bron: Ontwerp Programma circulaire economie), waarbij de onderstaande afspraken daar een bijdrage aan gaan leveren.
Waarom is die belangrijk?	Om verschillende redenen: (1) Slechts een beperkt deel van het jaarlijks vrijkomende plastic wordt gerecycled, het merendeel wordt verbrand. Omdat plastics gemaakt worden uit fossiele stoffen, betekent dit dat plastics op raken. Verder zijn plastics niet altijd goed recyclebaar: alleen de samenstellingen PET, PE en PP vinden een goede weg in de markt, de mixed plastics vormen een groot probleem (ongeveer 40% van het totaal). (2) Door plastic zo goed mogelijk te recyclen wordt voorkomen dat het ons milieu belast. Zo wordt de (micro)plastic soep in de oceanen verminderd en belanden minder microplastics in de natuur. Dit gebeurt niet alleen via de verpakkingen, maar ook door wassen van polyesther kleding, door plastics in shampoos, et cetera. (3) Investeren in een oplossing door de recyclingindustrie in de MRA te stimuleren moeilijk recyclebaar plastic toe te passen in nieuwe producten, draagt bij aan duurzaam economisch herstel. (4) Het goede voorbeeld voor plastic(her)gebruik als MRA-overheden te geven en zo consumenten en bewoners te informeren over verminderen van plasticgebruik en toepassingen van hergebruik. (5) Ontwikkelen van schaalgrootte om de pilot groene plasticfabriek van en in gemeente Almere van voldoende afzet te voorzien. De groene plasticfabriek is een initiatief van de gemeente Almere en de provincie Flevoland om wat te doen aan het probleem van de lastig recyclebare plastics binnen de MRA. Op dit moment wordt gewerkt aan opschaling van de huidige installatie, waarbij een goed afzetmodel van de producten noodzakelijk is.

Wat willen we afspreken in oktober 2021?	(1) Stoppen met het gebruik van single use plastics bij evenementen en dit als voorwaarde op te nemen in het eigen evenementenbeleid (2) Bevorderen van recycling van moeilijk recyclebaar plastics door (minimaal) 1 project met gerecycled plastic in de openbare ruimte te plaatsen.
Wat wordt van MRA-overheden gevraagd?	Ad 1: Zowel vanuit overheden als vanuit de eventensector zijn binnen de MRA veel initiatieven en goede voorbeelden op welke manier single use plastics bij evenementen vermeden kunnen worden. Deze voorbeelden willen we toepassen binnen de hele regio om de hoeveelheid single use plastics verder te reduceren en zo onnodig plasticgebruik te voorkomen. Dit vraagt van overheden het toepassen van de goede voorbeelden in de lokale wet- en regelgeving en het toepassen van beleidsregels voor inkoop bij zelf georganiseerde evenementen over het stoppen van single-use plastics. Vanuit de MRA worden de overheden ondersteund door een handreiking en uitwisseling van kennis en expertise van de goede voorbeelden. Ad 2. Het voorkomen en verminderen van plasticgebruik heeft op de lange termijn effect; op de korte en middellange termijn is recycling met een zo hoog mogelijk percentage van plastics belangrijk. Voor een deel van de plastics is een nuttige toepassing gevonden. Dit geldt niet voor de moeilijk recyclebare plastics, de zogenaamde mixed plastics. De MRA-overheden kunnen door toepassing van recycelaat uit mixed plastics in producten in de openbare ruimte deze recycling voor de korte en middellange termijn actief stimuleren. Gevraagd wordt in elk geval 1 project in de openbare ruimte te realiseren (straatmeubilair, verlichting, beschoeiing, steigers et cetera), om zo in communicatieve zin aan inwoners te laten zien wat MRA overheden doen om de recycling te stimuleren en zo dit als economische activiteit stimuleren. Bij voorkeur vanuit de pilot groene plasticfabriek in Almere, om zo voldoende afzet te ontwikkelen en deze pilot te doen slagen.
Waarom is het belangrijk dat MRA overheden	Ad 1: Er zijn veel goede voorbeelden, de eventensector wil dit goede voorbeeld ook graag uitdragen en het is een eenvoudige manier om impact te maken bij evenementen.

hiertoe besluiten?	Ad 2: In de praktijk blijkt het lastig om producten met gerecycled plastic toe te passen in de openbare ruimte, omdat er vaak gewerkt wordt vanuit bestaande bestekken of afspraken. Daarbij is nooit gedacht om dit materiaal toe te passen. Door dit besluit te nemen, worden de mogelijkheden vergroot voor de afname van recycalaat via eisen voor circulaire inkoop van deze producten. Verder is het een discussiepunt tussen de overheden over de nut en noodzaak om gerecycled materiaal in de openbare ruimte toe te passen. Met name is het ontwikkelen van een recycle-industrie het discussiepunt, waarbij voorstanders aangeven dat er nu geen oplossing is voor moeilijk recyclebare plastics en er tussen nu en tien jaar geen zicht is op vermindering van deze hoeveelheid, en waarbij tegenstanders aangeven dat er een mogelijk lock-in effect ontstaat waardoor we vast zitten aan dit type recycle-industrie.
Zijn er kansen om hiervoor nationale of Europese middelen?	Er zijn verschillende mogelijkheden, die deels ook al benut worden binnen de MRA. Zo werken de gemeente Almere en de provincie Flevoland op basis van een Europese subsidie aan de lokale recycling van moeilijk recyclebaar plastics in producten voor de openbare ruimte. Verder worden kansen gezien om de MRA als proeftuin voor de Europese richtlijn 'Single Use Plastics' te benutten.
Welke partijen (niet overheden) zijn betrokken?	Geen binnen de voorgestelde afspraken vanuit de MRA-overheden.
Wartoe verplichten zij zich?	Nvt, want geen Green Deal.
Welke partijen zouden betrokken moeten zijn / worden?	De uitvoering van de afspraken over evenementen worden opgepakt samen met de branchevereniging en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

In 2018 hebben alle MRA-overheden in een intentie overeenkomst afspraken vastgelegd over Circulair inkopen en opdrachtgeverschap. Op basis hiervan herbevestigen MRA-overheden het volgende:

Thema	Circulair opdrachtgeven en inkopen
Wat is de ambitie (voor de komende jaren?)	In 2018 hebben alle MRA-overheden in een intentieovereenkomst afspraken vastgelegd over circulair opdrachtgeven en inkopen en zich hiermee gecommitteerd aan de volgende doelen en resultaten: 1. 10% circulair inkopen in 2022 op basis van de monitoring binnen de eigen organisatie. 2. Stappen maken voor de verdere doorgroei naar 50% circulair opdrachtgeven en inkopen in 2025. 3. In 2025 een apart besluit te nemen over het in vervolg daarop te bereiken eindbeeld van volledig circulair opdrachtgeven en inkopen in de jaren daarna, waarbij wordt bepaald of 2030 als eindjaar haalbaar en wenselijk is.
Waarom is dit belangrijk?	Circulaire opdrachtgeven en inkopen is een belangrijke instrument voor overheden om circulaire economische activiteiten aan te jagen. Door krachten te bundelen worden koplopers in verschillende marktsegmenten gestimuleerd met steeds duurzamere oplossingen te komen, worden renderende business cases mogelijk gemaakt en wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan het verminderen van de milieubelasting.
Wat willen we afspreken in oktober 2021?	- dat in 2022 wordt aangetoond dat aan de overeengekomen 10% circulair opdrachtgeven en inkopen voor de eigen organisatie is voldaan, dan wel, hoe eventuele achterstand op deze ambitie op de snelst haalbare wijze wordt ingelopen; - tevens herbevestigt iedere MRA-overheid dat deze rapportage als basis dient voor de verdere doorgroei naar 50% circulair opdrachtgeven en inkopen in 2025 en dat hiertoe alle benodigde inspanningen geleverd worden; - iedere MRA-overheid geeft tevens aan dat de handreikingen op de tien inkooppakketten die er eind 2022 liggen, alsmede handreikingen die op inkooppakketten opvolgend in de komende jaren worden opgeleverd, worden verspreid binnen de eigen organisatie. De opdrachtgevers binnen de eigen organisatie kunnen deze ondersteuning gebruiken bij inkoop- en aanbestedingstrajecten binnen dat inkooppakket of om samenwerking te zoeken met andere MRA-partijen die met soortgelijke trajecten bezig zijn.

	- Iedere MRA-overheid zet zich in om op deze wijze circulaire economische activiteiten op regionale en lokale schaal te stimuleren en kansen te bieden.
Wat wordt van MRA-overheden gevraagd?	Om deze doelen te bereiken biedt MRA een breed scala aan concrete en praktische tools, ondersteuning en instrumenten aan de MRA-overheden zoals: - Circulaire Roadmap - neemt organisatie stap voor stap mee naar een hoger circulair niveau; - Handreikingen op 10 inkooppakketten; - E-Learning modules; - Intervisies; - Expertpool.
Waarom is het belangrijk dat MRA-overheden hiertoe besluiten?	Zie hierboven
Zijn er kansen om hiervoor nationale of Europese middelen?	Op dit moment niet
Welke partijen (niet overheden) zijn betrokken?	Amsterdam Economic Board (AMEC) sluit zich aan bij inzet op circulair opdrachtgeven en inkopen door marktpartijen op het vlak van bedrijfsvoering in het facilitaire domein. AMEC onderzoekt op dit moment op welke wijze de registratie en monitoring op een voor deelnemende organisaties op een zo laagdrempelige en zo min mogelijk arbeidsintensieve wijze kan ingevuld. Is nog niet vervat in een expliciete afspraak.
Waar toe verplichten zij zich?	Nvt
Welke partijen zouden betrokken moeten zijn / worden?	Nvt

